بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ۝۱

ജുമുഅഃ ഖുത്ബ സംഗ്രഹം 03.05.2024

സയ്യിദുനാ ഹദ്‌റത് അമീറുൽ മുഅ്മിനീൻ ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് അൽഖാമിസ് (അയ്യദഹുല്ലാഹ്)

യു.കെ.യിലെ മസ്ജിദ് മുബാറക്കിൽ നിർവഹിച്ചത്.

ഉഹുദ്-ഹംറാഉൽ അസദ് യുദ്ധങ്ങളുടെ പരിണിതഫലങ്ങൾ

اَشۡهَدُ اَنۡ لَّاۤ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحۡدَهٗ لَا شَرِيۡكَ لَهٗ وَاَشۡهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبۡدُهٗ وَرَسُوۡلُهٗ اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيۡطٰنِ الرَّجِيۡمِ ○ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○ اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ○ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○ مٰلِكِ يَوۡمِ الدِّيۡنِ ○ اِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَاِيَّاكَ نَسۡتَعِيۡنُ ○ اِهۡدِنَا الصِّرَاطَ الۡمُسۡتَقِيۡمَ ○ صِرَاطَ الَّذِيۡنَ اَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ الۡمَغۡضُوۡبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا الضَّآلِّيۡنَ ○

ഹംറാഉൽ അസദ് യുദ്ധത്തെ സംബന്ധിച്ചാണ് പറഞ്ഞുവന്നിരുന്നത്. ഉഹുദിൽനിന്ന് മദീനയിലേക്കുള്ള തിരിച്ചുവരവും ഹംറാഉൽ അസദിനെയും പറ്റി ഹദ്‌റത്ത് മിർസാ ബശീർ അഹ്മദ് സാഹിബ്(റ) പരാമർശിച്ച കാര്യങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നതാണ്.

ഉഹുദ് യുദ്ധത്തിൽനിന്ന് തിരിച്ചു വന്ന രാത്രി വളരെ ഭയമുളവാക്കുന്നതായിരുന്നു. ഖുറൈശി സൈന്യം മക്കയിലേക്ക് തിരിച്ചെങ്കിലും അത് മുസ്‌ലിംകളെ അശ്രദ്ധയിലാക്കാനുള്ള ലക്ഷ്യത്തോടെയാണോ എന്നുള്ള ആശങ്ക ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അന്ന് രാത്രി മദീനയിൽ കാവലിനുള്ള സംവിധാനം ചെയ്തിരുന്നു. നബി(സ)ന്റെ വീടിന് രാത്രി സമയത്ത് സ്വഹാബാക്കൾ പ്രത്യേകമായും കാവൽ നിന്നിരുന്നു. രാവിലെ ആയപ്പോൾ ഈ ആശങ്ക അസ്ഥാനത്തല്ലെന്ന് മനസ്സിലായി. ഖുറൈശി സൈന്യം മദീനക്ക് ഏതാനും മൈൽ അകലെ തമ്പടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഫജ്ർ നമസ്കാരത്തിനു മുമ്പ് തന്നെ നബി(സ)നു അറിയിപ്പ് കിട്ടുകയുണ്ടായി. കൂടാതെ ഖുറൈശി മൂപ്പന്മാർക്കിടയിൽ, ചൂടുപിടിച്ച ചർച്ചകൾ നടന്നിരുന്നു. ഒരു കൂട്ടർ പറഞ്ഞു: നിങ്ങൾക്ക് മുഹമ്മദ്(സ)നെ വധിക്കാനോ മുസ്‌ലിം സ്ത്രീകളെ ബന്ധിയാക്കാനോ സമ്പത്ത് സ്വന്തമാക്കാനോ കഴിഞ്ഞില്ല; നിങ്ങൾ അവരെ പരാജയപ്പെടുത്തിയ സ്ഥിതിക്ക് പൂർണമായും നശിപ്പിക്കാമായിരുന്നു. പക്ഷെ നിങ്ങൾ അവരെ വെറുതെ വിട്ടു തിരിച്ചുവന്നു. അങ്ങനെ ഇനിയും അവർ ശക്തി സംഭരിക്കും; അതുകൊണ്ട് തിരിച്ചു പോയി മദീനയെ ആക്രമിച്ചു മുസ്‌ലിംകളെ വേരോടെ പിഴുതെറിയുക. എന്നാൽ മറ്റു ചിലർ പറഞ്ഞു: നിങ്ങൾക്ക് ഒരു വിജയം ലഭിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിനെ വിലപ്പെട്ടതായി ഗണിച്ചുകൊണ്ട് തിരിച്ചു പോകുന്നതാണ് നല്ലത്. അല്ലെങ്കിൽ ഇപ്പോൾ കിട്ടിയ മേന്മയും നഷ്ടപ്പെടുന്നതാണ്. ഈ വിജയം പരാജയത്തിൽ കലാശിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഈ സംഭവങ്ങൾ അറിഞ്ഞപ്പോൾ നബി(സ) മുസ്‌ലിംകളോട് തയ്യാറാകാനും ഉഹുദിൽ വരാത്തവർ ആരും വരേണ്ടെന്നും കൽപ്പന പുറപ്പെടുവിച്ചു. അങ്ങനെ ഉഹുദിലെ വീരയോദ്ധാക്കൾ അവരുടെ മുറിവുകൾ കെട്ടി തങ്ങളുടെ യജമാനന്റെ കൂടെ പുറപ്പെട്ടു. അവർ എട്ട് മൈൽ ദൂരം പിന്നിട്ടു ഹംറാഉൽ അസദിൽ എത്തിയപ്പോൾ നബി(സ) തീ കത്തിക്കുക എന്ന കൽപ്പന നൽകി. അങ്ങനെ (ഹംറാഉൽ അസദ് മൈതാനത്തിൽ) 500 അഗ്നി ജ്വാലകൾ ഉയർന്നു. ഈ അവസരത്തിലാണ് മുശ്‌രിക് നേതാവായ മഅ്ബദ് നബി(സ)ന്റെ സവിധത്തിൽ ഹാജരായതും പിന്നെ ഈ കാര്യങ്ങൾ അബൂസുഫിയാന്റെയും ഖുറൈശി നേതാക്കളുടേയും അടുക്കലെത്തി അവരെ ഭീതിപ്പെടുത്തി അവരുടെ ധൈര്യത്തെ ചോർത്തിക്കളഞ്ഞതും. അങ്ങനെ അവർ മദീനയെ ആക്രമിക്കാനുള്ള ഉദ്ദേശ്യം ഒഴിവാക്കി മക്കയിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടു.

അതിനുശേഷം നബി(സ) രണ്ടുമൂന്നു ദിവസം ഹംറാഉൽ അസദിൽ തങ്ങുകയും അഞ്ചു ദിവസത്തെ അഭാവത്തിനുശേഷം മദീനയിൽ തിരിച്ചെത്തുകയുമുണ്ടായി.

ഉഹുദ് യുദ്ധത്തിന്റെ പരിണിതിയെ പറ്റി നീണ്ട ചർച്ചകൾ നടന്നിട്ടുണ്ട്. ചില ചരിത്രകാരന്മാർ ഉഹുദ് യുദ്ധത്തെ പരാജയമായി ഗണിക്കുന്നു. പലരും അത് മുസ്‌ലിംകളുടെ വിജയമാണെന്നു പറയാൻ മടിക്കുന്നു. മറ്റു ചിലർ ഇതിനു രണ്ടിനുമിടയിൽ അഭിപ്രായമുള്ളവരാണ്. വേറെ ചിലർ ഒരു പരാജയത്തിനു ശേഷമുള്ള പൊതുവിലുള്ള വിജയമായി വിലയിരുത്തുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന യുദ്ധനിയമങ്ങളും സമ്പ്രദായങ്ങളുമനുസരിച്ച് നോക്കിയാൽ മുസ്‌ലിംകൾക്ക് പരാജയമുണ്ടായെന്ന് പറയാൻ കഴിയില്ല.

കാരണം അബൂസുഫിയാൻ മുദ്രാവാക്യവിളിയും കഴിഞ്ഞ് തന്റെ സൈന്യത്തെയുംകൂട്ടി മൈതാനത്തുനിന്ന് പോകുന്ന സമയത്തും മുസ്‌ലിംകൾ മൈതാനത്തു തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ ഇത് ബദ്റിന് പകരമുള്ള വിജയമാണെന്ന വീരവാദവും ഉയർത്തിയിരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ ഇത് എങ്ങനെയാണ് ബദ്റിന് പകരമാകുക? ബദ്റിൽ കാഫിരീംകളുടെ വലിയ വലിയ നേതാക്കന്മാർ കൊല്ലപ്പെടുകയും 70 പേർ ബന്ദികളാക്കപ്പെടുകയും സമരാർജിത സ്വത്ത് മുസ്‌ലിംകൾക്ക് ലഭിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. വിജയികളായ മുസ്‌ലിംകൾ നാട്ടുനടപ്പനുസരിച്ച് മൂന്ന് ദിവസം അവിടെ തങ്ങുകയുണ്ടായി. അതേ സമയം ഉഹുദിൽ ഇതിലെ ഒരു കാര്യം പോലും കാഫിരീംകൾക്ക് ലഭ്യമായില്ല. എന്നിരിക്കെ ഇതെങ്ങനെയാണ് ബദ്റിന് പകരമാകുക? ആദ്യഘട്ടത്തിൽ വ്യക്തമായ വിജയം കിട്ടിയ ശേഷം മുസ്‌ലിംകൾക്ക് വമ്പിച്ച ജീവനഷ്ടം ഉണ്ടായെന്നത് ശരിതന്നെ.

ഹദ്റത്ത് മിർസാ ബശീർ അഹ്മദ് സാഹിബ്(റ) എഴുതുന്നു: സ്ഥായിയായ പരിണിതിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉഹുദ് യുദ്ധത്തിന് ബദ്റിനെ അപേക്ഷിച്ച് ഒരു പ്രസക്തിയും ഇല്ല. എങ്കിലും ഈ യുദ്ധം താൽക്കാലികമായിട്ടാണെങ്കിലും മുസ്‌ലിംകൾക്ക് ചില നഷ്ടങ്ങൾ വരുത്തിവെക്കുകയുണ്ടായി. ഒന്ന്:- ഇതിൽ ചില വലിയ സ്വഹാബാക്കളടക്കം 70 പേർ ശഹീദാക്കപ്പെട്ടു. നിരവധി പേർക്ക് പരിക്കേൽക്കുകയും ചെയ്തു. രണ്ട്:- ബദ്ർ യുദ്ധം കാരണം അൽപം ഭീതിയിലായിരുന്ന മദീനയിലെ യഹൂദികളും മുനാഫി ഖീംകളും ഇപ്പോൾ ധൈര്യമുള്ളവരായി മാറി, മൂന്ന്:- മക്കാ ഖുറൈശികൾ വളരെ ധൈര്യമുള്ളവരായി മാറി. തങ്ങൾ ബദ്റിനുള്ള പകരം വീട്ടിയെന്നും ഇനിയും കൂട്ടമായി ചേർന്ന് ആക്രമിക്കുകയാണെങ്കിൽ മുസ്‌ലിംകളെ പരാജയപ്പെടുത്താമെന്നും ധരിച്ചു തുടങ്ങി. നാല്:- അറേബ്യയിലെ സാധാരണ ഗോത്രങ്ങളും ഉഹുദിനുശേഷം തന്റേടത്തോടെ തലയുയർത്താൻ തുടങ്ങി. ഈ എല്ലാ ദോഷവശങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ പോലും പൊതുവായ ഒരു യാഥാർഥ്യമെന്തെന്നാൽ ഖുറൈശികൾക്ക് ബദ്ർ യുദ്ധത്തിലുണ്ടായ നഷ്ടം നികത്താൻ ഉഹുദിലെ വിജയം പര്യാപ്തമായിരുന്നില്ല. ഈ നഷ്ടവും ഒരു കണക്കിന് മുസ്‌ലിംകൾക്ക് ഗുണപ്രദമായിരുന്നു. നബി(സ)ന്റെ ഇച്ഛക്കും നിർദേശത്തിനും വിപരീതമായി ചുവടുവെക്കുന്നത് ഒരിക്കലും വിജയത്തിനും അഭിവൃദ്ധിക്കും കാരണമാകുന്നതല്ലെന്ന് പകൽ വെളിച്ചംപോലെ മുസ്‌ലിംകൾക്ക് ബോധ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

നബി(സ) മദീനയിൽ തന്നെ നിൽക്കാനാണ് അഭിപ്രായപ്പെട്ടത്. അതിന് ഉപോൽബലകമായി തന്റെ ഒരു സ്വപ്നവും കേൾപ്പിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ആളുകൾ പുറത്തിറങ്ങി യുദ്ധം ചെയ്യാൻ ശാഠ്യം പിടിക്കുകയായിരുന്നു. നബി(സ) അവരെ മലയിടുക്കിൽ നിർത്തുകയും എന്ത് തന്നെ സംഭവിച്ചാലും അവിടെ നിന്ന് മാറരുതെന്ന് കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പക്ഷെ അവർ യുദ്ധമുതലുകൾ സ്വരുക്കൂട്ടാനുള്ള ചിന്തയിൽ പ്രസ്തുത സ്ഥലം ഒഴിവാക്കി താഴേക്ക് ഇറങ്ങി വന്നു. ഉഹുദിലെ പരാജയം ഒരു നിലക്ക് പ്രയാസകരമായിരുന്നുവെങ്കിലും മറുഭാഗത്ത് മുസ്‌ലിംകളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു വലിയ പാഠമായി തീരുകയും ചെയ്തു.

ഹദ്റത്ത് ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് റാബിഅ് തന്റെ ഒരു പ്രഭാഷണത്തിൽ ഉഹുദ് യുദ്ധത്തിലെ സംഭവങ്ങൾ വിശകലനം ചെയ്തുകൊണ്ട് അതിലെ ചില സംഗതികൾ വിവരിച്ചത് ഇങ്ങനെയാണ്,

1. മുസ്‌ലിംകളിലെ പരാജയ ബോധത്തെ പൂർണമായും ഇല്ലാതാക്കാൻ അവരെ കാലവിളംബം കൂടാതെ വീണ്ടും രണാങ്കണത്തേക്ക് ഇറക്കുകയല്ലാതെ മറ്റൊരു നല്ല ചുവടും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.
2. യുവാക്കളേയും പുതിയ യോദ്ധാക്കളെയും കൂടെ വരാൻ അനുമതി നൽകാതെ നബി(സ) തന്റെ നാഥനിൽ മാത്രമായിരുന്നു പ്രതീക്ഷയർപ്പിച്ചിരുന്നത് എന്ന് തെളിയിക്കുകയുണ്ടായി.
3. ഉഹുദ് മൈതാനത്തിൽ കാലിടറിയ സ്വഹാബാക്കളെ നബി(സ) സമാശ്വാസിപ്പിക്കുകയും അവരെ പൂർണ വിശ്വാസത്തിലെടുക്കുകയും ചെയ്തു.
4. നബി(സ)ന് അവരിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വിശ്വാസം ഒരിക്കലും വൈകാരിക തീരുമാനം അല്ലായിരുന്നു. കാരണം മുഹമ്മദ് മുസ്തഫാ(സ) ഉഹുദിന്റെ അടുത്ത ദിവസം തന്നെ ശത്രുക്കളെ പിന്തുടരാൻ തീരുമാനിച്ചത് തന്റെ ആളുകൾക്ക്മേലുള്ള ഒരു വലിയ ഔദാര്യമാകുന്നു. കാരണം ഒരിക്കലും ഒരു സൈന്യാധിപനും തന്റെ സൈന്യത്തിനുമേൽ ഇങ്ങനെ ചെയ്തിട്ടില്ല. അത് അവരുടെ വ്രണിത നിലപാടിന് വളരെ വേഗത്തിൽ പൂർണമയ ശമനം നൽകുകയുണ്ടായി. اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد وبارك وسلم انك حميد مجيد
5. നബി(സ)ന്റെ ഈ നീക്കം കേവലം മനഃശാസ്ത്രപരവും ധാർമികപരവും ആയിരിന്നില്ലെന്നും മറിച്ച് സൈനികപരമായും വളരെ ഗുണപ്രദമായെന്ന് തെളിയിക്കുകയുണ്ടായി. നബി(സ) തന്റെ യുക്തിയും വിവേകവും മുഖേന മഹത്തായ വിജയങ്ങൾ സ്വായത്തമാക്കുകയുണ്ടായി.

ആ മഹാത്മാവ് തുടരുന്നു: ഏത് യുദ്ധം നോക്കിയാലും നബി(സ)ന്റെ ഏറ്റവും ഉന്നതവും അതുല്യവുമായ കഴിവുകൾ പ്രകടമാകുന്നുണ്ട്.

അത് ഒരു സൈന്യാധിപൻ എന്ന നിലക്ക് തിരുനബി(സ)ൽ ഏറ്റവും പ്രകടമായ നിലയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ നബി(സ)ന്റെ ആദ്യത്തേയും അവസാനത്തേയും സ്ഥാനം ഒരു യുദ്ധനിപുണൻ എന്നുള്ളത് അല്ലായിരുന്നു; മറിച്ച് ധാർമികവും ആത്മീയവുമായ ഒരു നേതാവിന്റേതായിരുന്നു. ആ കൈകളിൽ ഉന്നത സ്വഭാവങ്ങളുടെ പതാക ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ പതാക ഉയർത്തിയതിനും അത്യുന്നതിയിൽ നിലനിർത്തുന്നതിനുംവേണ്ടി ആ മഹാത്മാവ് മഹത്തായ ജിഹാദിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നു. അത് നൈരന്തര്യമുള്ള ഒരിക്കലും അവസാനിക്കാത്ത അത്യധ്വാനമായിരുന്നു. അത് സമാധാനഘട്ടത്തിലും യുദ്ധാവസ്ഥയിലേതുപോലെ തുടർന്നു വന്നിരുന്നു.

ഈ യുദ്ധം നബി(സ)ന്റെ സത്യസാക്ഷ്യത്തിനുള്ള ഒരു വലിയ ദൃഷ്ടാന്തമായിരുന്നു. ഈ യുദ്ധത്തിൽ നബി(സ)ന്റെ പ്രവചനമനുസരിച്ച് മുസ്‌ലിംകൾക്ക് ആദ്യം വിജയം ലഭിക്കുകയുണ്ടായി, നബി(സ)ന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട പിതൃവ്യൻ കൊല്ലപ്പെട്ടു, യുദ്ധാരംഭത്തിൽ തന്നെ കാഫിരീംകളുടെ പതാകവാഹകൻ കൊല്ലപ്പെട്ടു, പ്രവചനം പോലെ തന്നെ നബി(സ)നു പരിക്ക് പറ്റുകയും നിരവധി സ്വഹാബാക്കൾ ശഹീദാകുകയും ചെയ്തു. കൂടാതെ ചരിത്രത്തിൽ മറ്റൊരിടത്തും കാണാൻ കഴിയാത്ത ആത്മാർഥതയും കൂറും മുസ്‌ലിംകൾക്ക് പ്രകടിപ്പിക്കാനുള്ള അവസരവും ലഭിക്കുകയുണ്ടായി.

ഉഹുദ് യുദ്ധത്തിനു തൊട്ടുശേഷമുള്ള സംഭവങ്ങളും ഹംറാഉൽ അസദ് യുദ്ധനീക്കത്തിന്റെ വിവരണങ്ങളും ഇവിടെ അവസാനിക്കുകയാണ്.

ലോകത്തിന്റെയും മുസ്‌ലിംകളുടെയും അവസ്ഥകളിലേക്കും ഫലസ്തീനെ സംബന്ധിച്ചും ദുഃആകളിലേക്ക്, ശ്രദ്ധക്ഷണിക്കുകയാണ്. കുറച്ചു കാലത്തേക്ക് യുദ്ധവിരാമം വേണമെന്ന് പ്രത്യക്ഷത്തിൽ ചില കേന്ദ്രങ്ങളിൽനിന്ന് ആവശ്യമുയരുന്നു. ഇതുണ്ടായാൽ പോലും ഫലസ്തീനികൾക്ക്മേൽ അക്രമം അവസാനിക്കില്ലെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഒരുപാട് ദുഃആ ചെയ്യുക. അല്ലാഹുവിലേക്ക് കുനിയാൻ ഫലസ്തീനികൾക്കും തൗഫീഖ് നൽകുമാറാകട്ടെ. ഏതായാലും ഈ അവസ്ഥകൾ അഹങ്കാരികളുടെ ഗർവ് ഇല്ലാതാക്കാൻ അല്ലാഹു തന്നെ ഒരു പദ്ധതി ഉണ്ടാക്കിയതായി തോന്നുന്നു. അത് എപ്പോൾ പൂർത്തിയാകുമെന്ന് അല്ലാഹുവിന് മാത്രമേ നന്നായറിയൂ. ഏതായാലും അവരുടെ അഹങ്കാരം തകരാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവരുടെ ഉള്ളിൽനിന്നു തന്നെ അവരുടെ എതിരാളികൾ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അമേരിക്കയിലും പ്രതിഷേധം ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പ്രതിഷേധം അവസാനിപ്പിക്കാൻ ഇപ്പോൾ ശക്തി പ്രയോഗിക്കുകയാണ്. പക്ഷെ ഈ തീപ്പൊരികൾ താൽക്കാലികമായി തടഞ്ഞാലും വീണ്ടും പൊങ്ങുക തന്നെ ചെയ്യുന്നതാണ്. അല്ലാഹു ലോകത്തിലെ വൻശക്തികൾക്ക് വിവേകം നൽകുമാറാകട്ടെ. അവർ നീതിപൂർവം പ്രവർത്തിക്കുന്നവരാകുമാറാകട്ടെ. തങ്ങൾക്കുള്ള നിയമം വേറെയും മറ്റുള്ളവർക്ക് വേറൊന്നുമാണ്. ഇത് തന്നെ പിന്നീട് യു.എൻ.ഒ.യെ പൊളിക്കാനും കാരണമാകുന്നതാണ്.

ഇനി ഞാൻ എനിക്ക് വേണ്ടി ദുഃആക്ക് പറയാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. കുറച്ചു കാലമായി എനിക്ക് ഹൃദയവാൾവ് സംബന്ധമായി പ്രയാസമുണ്ടായിരുന്നു. ഡോക്ടർ പ്രൊസീജറുകളും മറ്റും പറയാറുണ്ട്. പക്ഷെ ഞാൻ അത് മാറ്റിവെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇനിയും കാത്തിരിക്കുന്നത് ഉചിതമല്ലെന്നും അത്തരം ഘട്ടത്തിലാണെന്നും ഡോക്ടർമാർ പറയുകയുണ്ടായി. അങ്ങനെ അവർ പറഞ്ഞ പ്രകാരം വാൾവ് മാറ്റുന്ന പ്രൊസീജർ നടത്തി. اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ അത് ശരിയാകുകയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ട് ഡോക്ടർമാരുടെ നിർദേശപ്രകാരം എനിക്ക് മസ്ജിദിൽ വരാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ മെഡിക്കൽ പ്രൊസീജറുകൾ വിജയകരമായി പൂർത്തിയായെന്നാണ് ഡോക്ടർമാർ പറഞ്ഞത്. അല്ലാഹു ആയുസ്സ് തരുന്ന അത്രയും ഊർജസ്വലമായ ജീവിതം നൽകാൻ ദുഃആ ചെയ്യുക.

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَ نَسْتَعِیْنُہٗ وَ نَسْتَغْفِرُہٗ وَنُؤْمِنُ بِہٖ وَ نَتَوَکَّلُ
عَلَیْہِ وَنَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَ مِنْ سَیِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مَنْ
یَّھْدِہِ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ وَمَنْ یُّضْلِلْہُ فَلَا ھَادِیَ لَہٗ ۔ وَنَشْھَدُ اَنْ لَّا
اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَنَشْھَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ ۔ عِبَادَ اللّٰہِ رَحِمَکُمُ
اللّٰہُ اِنَّ اللّٰہَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْاِحْسَانِ وَ اِیْتَآءِ ذِی الْقُرْبٰی وَیَنْھٰی
عَنِ الْفَحْشَآءِ وَ الْمُنْکَرِ وَ الْبَغْیِ یَعِظُکُمْ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُوْنَ
اُذْکُرُوا اللّٰہَ یَذْکُرْکُمْ وَ ادْعُوْہُ یَسْتَجِبْ لَکُمْ وَلَذِکْرُ اللّٰہِ اَکْبَرُ ۔

Friday Sermon Summary delivered by **Hadrat Khalifatul Masih Al-khamis** (atba)
at Masjid Mubarak, Islamabad, Tilford, UK – on 03.05.2024
Malayalam Translation: **Moulavi H. Shamsuddin Kavassery**
Layout: Moulavi T.Jamshad Mukkam, For Malayalam Desk, Qadian.
Published By Nazarat Nashr-O-Isha'at, Sadr Anjuman Ahmadiyya - Qadian, 143516